

5. MOSS

GJENNOM

25 ÅR

Handwritten signature: Kåre Engsted

INNHold

BEGYNNELSEN (Starten 1941 og krigens år).....	side 1
PÅ'N IGJEN (Ny start i 1945, og de første årene, gruppens vekst med ulveflokk og roverlag og hytte, frem til 1950.....	side 2
TROPPEN	side 7
ULVEFLOKKEN	side 9
ROVERLAGET	side 11
5. MOSS SPEIDERGRUPPE IDAG.....	side 18
NAVN OG TALL . (Ledere gjennom årene og andre opplysninger).....	side 20
"CANADA" - VÅRT PARADIS	side 23
EFTERORD	side 26

BEGYNNELSEN

Utgangspunktet for det som for 25 år siden ble til 5. Moss speidertropp, og som idag er den jubilerende 5. Moss Speidergruppe, var roverpatruljen "bøffel" i 2. Moss tropp.

Sommeren 1941 kom guttene i denne patruljen (det het ikke roverlag dengang) til at de ville starte en ny tropp i Moss. Roveres motto er "Tjeneste" og disse roverne så det å gi muligheter til speiderliv til flere gutter som en tjenesteoppgave de ville påta seg.

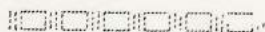
Bøffel-patruljens leder var Erik Dahle, og "kjernen" i denne gjeng av 18-20 år gamle gutter utgjordes ellers av Rolf Bjørge Krogsvold og Egil Rusten. De fikk med seg et par til fra 2. Moss tropp og noen nye, som også ville være med på å starte en ny speidertropp i Moss. Saken ble drøftet noen sommerkvelder på møter dem imellom, og 25. august førte de til protokolls av 5. Moss tropp var stiftet, med Erik Dahle som troppsfører. Første patruljefører var Arvid Ås, og bare noen dager etter starten holdtes den første leir på Jeløy.

Den nye troppen var imidlertid ikke mer enn såvidt kommet i gang før de tyske okkupasjonsmakter i Norge utstedte forbud mot speiderarbeidet, og alle Norsk Speidergutt-Forbunds underavdelinger fikk ordre om å innstille sin virksomhet. Speiderskjorter og telt måtte leveres inn til de "myndigheter". I et totalitært system kunne man ikke tåle en fri ungdomsbevegelse med en slik utbredelse, og med grunnlag i en slik lov og et slikt løfte, som det speiderne hadde.

Makt og forbud kunne imidlertid ikke "drepe" hverken speiderideen eller den lyst og aktivitetstrang som lå i gutter og ledere, også i 5. Moss. Etter at man var kommet igjennom det første sjokket etter unntagelsestilstanden i september 1941, kom speiderarbeidet i troppene delvis igang igjen i det

skjulte, men troppens liv ble ikke slik man tenkte seg det ved starten. Fremover i krigsårene holdt endel av de første speiderne i 5. Moss kontakten gjennom den uoffisielle Haukepatruljen i Ørehavne-området, mens andre gikk inn i mer godkjente former for ungdomsarbeide, i KFUM. Forøvrig kunne man treffe 5. Moss-inger i Det Sivile Luftvern - og på Grini, der blandt annet stifteren, Erik Dahle, havnet.

De første fem år av troppens historie glimrer således ikke ved særlig stor vekst og bred aktivitet. Den nye speidertroppen i Moss, fikk sammen med tropper over hele Norge oppleve en tid som stillet speiderbevegelsen på en ganske spesiell prøve. Det gjaldt å være beredt - og gjøre sin plikt. Og speider-ideen gjennomlevet de lange år.....



PÅ'N IGJEN

Ikke før var frihetsbudskapet forkynt, før troppens gutter banket på hjemme hos Erik Dahle. Nå ville de ta fatt påny. I løpet av få dager var troppen i full sving igjen, nye aspiranter komtil, patruljeførere ble trent opp under ledelse av Arvid Ås.

10. juni holdtes en troppstur til Elverhøi, og der tok vi imot Arvid da han kom inn etter sin 1. grads-tur, troppens første, - en kanotur i Vansjø. Det skulle ikke bli den siste kanaturen i 5. Moss' liv.....

Troppens aspiranter ble delt i 2 gjenger, ledet av troppsassistentene Erik Nordby og Ivar Riseng, som førte guttene frem til 3. grad. Også Eilif Wendel kom nå med som troppsassistent.

17. mai 1945 opptrådte troppen for første gang offentlig, vi hjalp til med arrangementene og deltok i barnetoget. For vår bistand fikk vi et flagg av kommunen.

"Den røde låven" på Verket (senere revet) var et populært samlingssted for møter og turer i denne første tiden.

Den første troppsleiren ble holdt ved Kambo 30. juni-j. juli. Viltre krabater mye morro, mye å lære, sunnt gutteliv. Flere ble opptatt som speidere under leiren. Senere på sommeren holdtes en weekend-leir på Revlingen.

På Sagtomta ved Renneflott på Jeløy gikk sommerleiren av stabelen, 10 - 14. august 1945. Herunder ble hovedmengden av troppens speidere opptatt og fordelt i de 5 første patruljene: HAUK (p. f. Knut Westby), HEIRE (p. f. Fredrik Bolin), MÅKE (p. f. Jan Lolland), SKOGDUE (p. f. Hallvard Tønnesson), og RAVN (p. f. Nils Marthon Bjerck).

Arvid Ås, Eilif Wendel, Ivar Riseng og tildels Egil Rusten ledet leiren. UGLE-patruljens medl. fikk nå 2. graden og ble patruljeførere og assistenter. Leirarbeidet gikk med liv og lyst, foreldre kom på besøk og guttene demonstrerte sine ferdigheter.

Utover høsten ble troppsmøtene holdt i et lokale på Aug. P. Horns fabrikk, senere i Metodistkirkens kjeller. Speiderne hadde ikke noe Speidernes Hus dengang.

Mosseskogen inntok en sentral rolle i turlivet. Patruljene dro avgårde stadig vekk, særlig var Brochmannshytta et populært sted. "Reinskouhytta" og Mil. org. -hytta lenger vest, bygget under krigen, var også fine patruljehytter. Brochmannshytta var i en årrekke et yndet tilholdssted for Speidere og ble mer eller mindre restaurert flere ganger av gutter fra 5. Moss og andre tropper. Men den falt snart sammen igjen - tilslutt for godt. De andre hyttene i Mossemarka brendte ned omkring 1950 - uten at dette var speidernes skyld.

Efter det første året etter ny-starten holdt 5. Moss sin første årsfest 4. jan. 1946 i Gimlekjelleren. Troppens første flaggpatrulje ble Heire, og det første foreldreråd ble valgt med lektor A. Lac. Tønnesson som formann.

Sommeren 1946 ble 5. Moss invitert til å delta i Metodistkirkens Speiderkorps landsleir ved Tronvik på Jeløy, selv om vi ikke hørte til dette korpset. Vi var arrangørens kontakt-tropp i Moss og hjalp til med endel forberedende arbeide. I en uke lå troppen i leir med 1000 speidere fra de skandinaviske land - en stor opplevelse slik like etter krigen. Den nyvalgte speidersjef i Norge, B. L. D. Brekke, besøkte vår tropp for første gang under leiren.

Fra høsten 1946 begynte Moss Speiderguttavdeling å sette istand den gamle tysker-brakken i Fr. Nansensgt. til speiderhus, og der har man altså holdt til siden.

Først ble all innmat i "huset" revet ned og kastet ut, og nye delevegger satt opp. Hver tropp fikk tildelt et rom, og på dugnad ble disse innredet til troppshuler etc. Endelig hadde speiderne i Moss fått et fast tilholdssted inendørs til møter etc.

1947 ble på mange måter betydningsfullt. Vi fikk troppsrummet istand, ikke minst takket være Randolph Wiig, som overtok som troppsleder på nyåret. Han hadde før deltatt bl. a. i det norske speiderarbeidet i Sverige under krigen. Han dekorerte troppsrummet med St. Georg-bildet. Videre tok han snart initiativet til, i februar, å starte ulveflokken.

Vi hadde på forsommeren en fin troppsleir på Revlingen, i Robinson Crusoe-stil, med "skibbrudne" patruljer som tok seg iland.

Danmark kallet på 5. Moss denne sommeren. Troppen dro avsted efter innbydelse fra frender i Kolding og lå i leir ved Skamlingsbanken, Molvig. Reisen gikk med skibet "Svalbard" med Randolph Wiig som leder. Det ble en eventyrlig tur til internasjonalt speidermiljø og hyggelige verter. Vår egen Ravnepatrulje ble leirens beste. Guttene var gjester i speiderhjem før tilbaketuren, og Himmelbjerget ble "besteget".

Høsten 1947 var patruljefører-kullet av 1945 blitt såvidt gamle at de tok et skritt videre på "speider-veien" - mot roverarbeidet. De dannet en egen "birkebeiner-patrulje", der arbeidet var basert på det som dengang het Birkebeinermerket, et dyktighetsmerke med ganske store krav til aktivt

friluftsliv, naturkunnskap og lignende. Etter et års arbeide med disse kravene, tok guttene fatt på den øvrige del av roverprøven, og da ble 5. Moss roverlag formelt dannet, 18. oktober 1948. Nå var begrepet "5 Moss" blitt en hel gruppe - en fullt utbygget enhet med flokk, tropp og lag.

I løpet av den følgende vinter arbeidet roveraspirantene seg igjennem roverprøven, med Erik Dahle som lagleder, og den 23. april 1949 foregikk 5. Moss roverlags første roveropptagelse - ute i skogen, på en plass som senere i alle år har vært roverlagets tilholdssted for årlige (og vårlige) overnattingsturer med roveropptagelse.

Mens roveraspirantene på denne måte vokste ut av troppen, deltok troppen på den første landsleiren Norsk Speidergutt-Forbund holdt etter krigen - på Sjøsandene ved Mandal i 1948. Der var 12.000 speidere, fra mange land, besøk av Kongefamilien, spennende "haiker" og leirkonkuranser.

Enda et meget vesentlig moment var i løpet av de siste årene kommet inn i troppens og gruppens liv: Hytta.

Idag kan ingen tenke seg 5. Moss uten "Canada". I 18-19 år har dette stedet ved Grevlingsbukta vært et sentrum for mye av friluftslivet for speiderlivet i 5. Moss.

Hyttas opprinnelse går tilbake til krigens år. Den Gamle Canada-hytta (den første, nå vedskjul etc.) var vaktbrakke for tyskerne på Rygge Flyplass. Etter krigen kjøpte Hauke-patroljen den for 25 kroner og satte den opp som patrulje-hule på tomten hjemme hos Knut og Håkon Westby i Solveien. I 1947 ble spørsmålet om å flytte den til skogs å gjøre den om til troppshytte tatt opp av Erik Dahle. En velegnet tomt ble funnet på Årvoldlandet, ved Grevlingbukta, og Rygge Kommune - grunneieren, - innvilget vår søknad om lov til å sette opp hytta til turbruk der.

Høsten 1947 begynte transporten av den demonterte hytta, og utover vinteren fraktet vi materialer på kjelker over isen fra Årvold til Grevlingbukta. Det ble mange harde turer, utpå våren også med båter. I sterk vind gikk en

båtlast under, og materialene fløt omkring i Vanemfjorden. Men det meste ble hentet inn igjen, og hytte ble det tilslutt likevell.

Vår tidligere troppsassistent Egil Rusten studerte på den tid ved NTH og var vår bygningsingeniør for oppsetning- inkludert ombygning- av hytta. Gamle køyer etter tyskerne på "Speiderbrakka" i Moss ble fraktet opp og gjort om til nye køyer.

Innvilsen av "Canada" foregikk 19. desember 1948. Blandt gjestene var Rygges ordfører Boe Guren.

I de følgende sommere ble plassen foran hytta (som dengang lå parallelt med den nåværende, 5 meter nedenfor denne) ryddet for trær, ca 76 stubber ble brutt opp, og et lite uthus ble bygget av roveraspirantene. Plassen har god sandbunn og har vært fin leirplass ved mange sommerleire. Et par av disse troppsleirene har vært holdt i "indianer-stil", hvor guttene var rødhuder i Mosquegoenes (grevlingenes) land, med indianerdrakter og leirbålsdans og mye moro.

Den første fem-årsperioden etter "gjenreisningen" av 5. Moss tropp i 1945 kan således sammenfattes slik: med troppen som grunnlag ble gruppen bygget ut med ulveflokk og roverllag, vi fikk foreldrerår, egen hytte samt møtelokaler i byens speiderhus.

Troppen gikk begivenhetsrike år i møte i 1950, årene. Etter indianer-sommerleir på Canada i 1950 satte troppen atter kurs for Danmark i 1951. Den internasjonale leiren i Grenaa (en jamborette) ble en stor opplevelse for 5. Moss tropp, og året etter, 1952, bar det norover til Verdal i Trøndelag, til norsk landsleir - "solskinnsleiren" med Stiklestad-besøket og patruljenes store haik på alle stier som minnerike opplevelser.

Fra sin tidligste tid etter krigen deltok 5. Moss årlig i Østfold-konkurransene om Baden Powel-statuetten, et ettertraktet trofe som tilfaller fylkets beste førerpatrulje i en konkurranse over en week-end, med orientering og mange øvelser underveis gjennom skogen. 5. Moss lå ikke sjeldent pent plassert i disse konkurranser, "lukket" på teten flere ganger, men først i 1964 lyktes det virkelig å hjemføre BP-statuetten til 5. Moss.

I avdelings- og kretskonkurransene i Moss (Varna krets) har troppen flere ganger hentet seier, og vunnet kretsens flagg, siste gang i 1966, og dermed er troppen i øyeblikket kretsens flaggtropp.

I 1954 var førerpatruljen i troppen på påsketur til en hytte ved Øylo i Valdres. Arbeidet innen førerpatruljen har vært drevet med tosidig hensikt: Å øve opp de enkelte patruljeførere og -assistenter slik at de kan gjøre arbeidet i sine respektive patruljer best mulig, og å sveise disse eldste guttene i troppen sammen og la dem i fellesskap få være med på å lede og bestemme over troppens program og virksomhet.

Sommeren 1954 var det igjen indianertroppsleier ved Canada. Den tredje troppsturen til Danmark for 5. Moss kom i 1955, til jamborette i Heitakrok ved Århus, med storartet mottagelse i danske hjem og minnerik leir.

Landsleirene i Norge er med 4-års mellomrom kommet inn i troppens leirrytme, og i 1956 dro en nesten fulltallig tropp til Voss, der vi slo leir mellom høye fjell, med dansk frendetropp fra Århus som gjester.

Før Vosseleiren hadde vi besøk av disse danskene i Moss, bl. a. med speideraften i Nesparken.

Moss Avdeling og Varna krets' pinsseleire er årlig tilbakevendende innslag i speiderårets leirprogram. Helt siden 1946 har 5. Moss vært med på disse tredagers-leirene, på forskjellige steder i Moss og Omegn.

I 1960 var det landsleir i Brunlanes ved Stavern - i vikingestil - og i 1964 ved Bodø, den første reise til Nord-Norge for 5. Moss tropp.

Arbeidet med å lede en tropp er krevende, både når det gjelder den tid lederen må gi til denne gjærning, og når det gjelder innsatsen forøvrig, ved planlegging, forberedelser, turer, konkurranser, administrasjon - det aller meste faller på troppslederen. I flere perioder har 5. Moss hatt meget gode troppsledere, andre perioder har vært preget av ustabilitet, ved mangel på leder. Da har flere ganger roverne trådt støttende til, fordelt arbeidet mellom seg, tatt seg av turer, aspirantpatruljer, sensurering og instruksjon etc.

Ikke hvert år har det latt seg gjøre å finne ledere som har kunnet ta troppen på sommerleir, men da har som regel endel av troppens speidere reist på noen av forbundets arrangementer - patruljeførerleire, sjøspeiderleire, kurser villmarkshaiker etc. - Tre ganger har 5. Moss hatt representanter på Forbundets store vandreleire i Femundmarka.

I 1959 dro vi til fjells, med Varna Krets, til sommerleir ved Sotaset i Vest-Jotunheimen, og tre år senere hadde kretsen leir på Goplerudseter i Hedalen, der vi bl. a. dro ut på jakt etter bjørnene i Vassfaret. Den neste av kretsens nu så tradisjonelle- og vellykkede-fjell-leire ble holdt i 1966 i Grimdalen i Rondane. Sommeren 1963 lå endel av troppen i leir ved Kobberhaugetjern i Nordmarka.

ULVEFLOKKEN

A-KE-LA,
VI VIL GJØRE
VÅRT BESTE.
GIB-GIB-GIB
VI VIL GÅB, GÅB, GÅB.

Den som rusler forbi Speiderhuset en mandag mellom kl. 17, 30 og 19, 00 kan høre dette og andre rop fra sterke unge stemmer, samt andre lyder som tyder på at der inne er det gutter med liv og fart. Ja, det er 5. Moss ulveflokk som utfolder stor aktivitet i "Jungelen" sin. Vår speiderfamilies yngste har sitt ukentlige møte i ulvungenes egen hule.

Bli med inn, sett deg på en av kubbene og lytt til Akela "den gamle ulv" flokkens leder. Og så må du fly på fantasiens vinger vekk fra Speiderhuset og langt avsted til India, til den tette jungelen ved Waingungaflodens bredder. Der har ulveungearbeidet sitt ide-messige "hjemsted", derfra stammer fortellingne i Rydyard Kiplings "Jungelboka", som er grunnlaget for denne del av speiderarbeidet.

Fullmånen lyser blekt og får elvevannet til å skinne som sølv. Vi er ved Beeone-ulvenes rådsklippe. Vi møter de kloke ulven Akela, og Baloo, den gamle brune bjørnen, han som lærer ulvungene jungelens lov. Her finner vi Bagheera, panteren, den dyktigste jegeren i Jungelen. Og langt oppe i skyene Chil, glenten, postbudet i jungelen, og mange flere. Vi støter på Mowgli, menneskeungen som bor hos ulvene og lærer loven.

Da troppen hadde vært drevet i halvannet år etter frigjøringen var de fremste guttene kommet så langt at vi måtte se oss etter nye rekrutter. Randolph Wiig var dengang troppsleder og sammen med Marianne Willenstrand satte han seg inn i ulvearbeidet og startet den 1. febr. 1947 5. Moss Ulveflokk. Flokken har siden den tid vært i stadig aktivitet.

10

Ulvearbeidet er lek. Det vil si: Formen er lekene, men det ligger alvor og mening i den. De 8 år gamle guttene er for unge til å bli speidere, og får i løpet av noen år i ulveflokken delta i en karakterdannende lek, hvor det i jungel-atmosfære skapes kontakt med naturen, ulvungene lærer om dyr og blomster og oppøves i en rekke praktiske ferdigheter.

Med fast "hule i ulverommet på Speiderhuset har 5. Moss flokk også foretatt mange turer ut i det fri. Ofte har søndagsturene gått til gruppens hytte "Canada" både på egne flokkturer og for å besøke troppe i leir. Mossesko- gens forskjellige deler har også ofte gjort tjeneste spm "Jungel" under lek, turer og øvelser i det fri.

Hvert år deltar flokken i kretskonkurransen, hvor vi møter de øvrige flokkene i et oppgaveløp der vi konkurrerer om trofeene "Kongens Ankus" og "Hiawata". 5. Moss flokk har vunnet trofeene flere ganger.

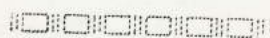
Av spesielle turer kan nevnes besøk på Raknerød gård i Såner, hvor ulvungene fikk seg ridetur, - besøk på Tomb gård i Råde, - båttur på fjorden med gruppeleder Thorleif, - tur i Vansjø med "Gorm", - tur til Varna skole hvor vi fikk ride, hilse på dyrene og bese skolen.

Også ulvungene, som andre speidere, skal prøve å hjelpe andre, og i 5. Moss ulveflokk har vi de siste par årene gjort spesiell innsats for en flyktingegutt fra Pakistan. Flokken er fadder til Akrum Anis. Guttene samler sammen av sine lommepenger kr. 25. - hver måned, for å gi denne flyktingegutten, som bor i en stor leir med flyktingebarn ved Karachi, mat og skolegang. Vi har også sendt ham julepakker.

Det er mange gutter som gjennom årene siden 1947 har vært med i 5. Moss ulveflokk, og en stor del av dem har senere fortsatt i troppe og roverlaget. Vi vet at mange av dem ser tilbake på ulve-tiden i jungelen med stor glede, med mange morsomme minner og de første skritt på speiderveien.

Flokken har i en årrekke arbeidet stabilt og godt, hvilket først og fremst skyldes den utmerkede leder - ulvungenes Akela - Ellen Anstensen, som nu i 12 år har stått i spissen for denne viktige del av gruppens arbeide.

Når 5. Moss gruppe nå jubilerer, er det bare 9 ulvunger i flokken, men det skal tas inn nye fra høsten av.



ROVERLAGET

"STYR DIN KANO SELV", skrev Dane Powel i sin bok "Rovering to success" som på norsk heter "Veien fram" og som er grunnlaget for roverarbeidet. Rovering (av det engelske rove = vandre) er speiderarbeidet for guttene over 17 år. Roverboka fremstiller roverspeiderens liv som en kanoferd, der det gjelder å styre seg vei gjennom farlige sjøer og skjær. - Da "birkebeinerpatruljen" i 5. Moss høsten 1948 var ferdig med denne prøven startet man 5. Moss roverlag 18. oktober 1948 med Erik som leder og disse roveraspirantene: Henry Brinchmann, Fredrik Bolin, Trygve Nilsen, Hallvard Tønnesson, Knut Westby, Adolf Upsahl, med Arvid Ås som lagassistent. I løpet av vinteren gikk man gjennom RS-aspirantprøven og St. Georgsdag 1949, 23. april, var alle klare for opptagelse. Vi deltok i Kirkeparaden i Moss og dro på skauen etterpå, til en plass som senere er brukt til roveropptagelser. Så begynte roverlivet for alvor, et brorskap for friluftsliv og tjeneste, og vi padlet i vei.....

DE FØRSTE MÅL i lagets virke var kanobygging og deltagelse i det 4. verdens Rover Moot i Skjåk sommeren 1949.

Henry og Trygve bygget den første kano i laget "Hai-Bana", og utover våren ble det kanobygging på speiderhuset over en lav sko. Hele 5 nye Kanadiske kanoer tok form på beddingne, vi bygget dem 2 og 2, og i juli var det stabelavløpning i Vannsjø. Det ble bare litt trening før kanoene ble sendt til Skjåk. Laget reiste via Sognefjord til Skjåk og hadde en fin tur med leir i lag med 3000roverspeidere fra mange land. Under leiren ble også 5. Moss Roverlags bestigelse av Galhøpiggen foretatt, i tett tåke. Senere var vi alle på 2 døgnsfjelltur sammen med utlendingene, i 10-mannsgjenger.

Efter leiren startet så Kanoferden SKJÅK-OTTA-LÅGEN-ØYEREN-VANNSØ-MOSS. Ialt 9 kanoer var med, hver med 2 mann. Vi var 5 kanoer fra 5. Moss, og 10 mann. Dessuten 3 Oslokanoer og lederens, Øistein Bor-genhovs. En kanadisk og en australsk rover gjorde ferden internasjonal. I 10 dager og netter, med mange dukkerter og spennende opplevelser, padlet vi, og levet friskt og hardt friluftsliv inntil vi kom til Canada og senere Neset i Moss og begge steder fikk en overveldende mottagelse, med rådmanns tale og kommunal middag. Jo, sannelig, kanopadling var fine saker og denne turen gav mersmak.....

Opp i padleeldoradoet Vannsjø gikk ferden titt og ofte. Vi hadde to mann med på padletur i Hobølelven, fra Enebakk (og Oslo) ned elvene til Vannsjø og Moss. Ved siden av møteprogrammene med kåserier og praktisk trening planla vi stortur i Glomma 1950, - Fra Tolga til Moss. Denne ferden var om mulig enda et hakk bedre padlemessig enn ifjor. Vi hadde 3 kanoer, 2 kanoer og 4 mann fra 5. Moss, pluss 2 andre mossinger. Ledet av Henry og Boysen bar det nedover. En kano ble knust i Urstrømsfossen ved Barkald, men en ny ble sendt oppover, og ferden ble fullført på 14 dager, ialt 450 km. Hallingdalselva var målet neste sommer. Efter arbeidsleir ved Tisleia (opprensning for regulering til kraftstasjon) padlet 9 kanoer, derav 4 fra 5. Moss, med Erik Dahle som leder, fra Nesbyen til Drammen på en uke.

Kringkastingens Rolf Kirkvaag var med på endel av turen og sendte reportasje fra kanoen "Gyldne Bever". Igjen var 5. Moss på eteren. Etter Glommaturen 1950 hadde deltagerne 2 ganger vært med på sendinger om ferden, sannelig begynte det å bli luft omkring både roverlaget og padling. Hallingdalsturen ble også filmet av Norsk Film. Tistedalsvassdraget- Ørje-Halden var padlearena for laget under en kortere sommertur i 1954.

Etter at kanosporten i roverlagets første år hadde fått et solid fotfeste i vårt friluftsliv, kom etterhvert også andre innslag - først og fremst vinturer i Norges fjell.

Men også ut over landets grenser dro 5. Moss roverlag, i sluttet flokk, og rovere enkeltvis. Den største utferden gikk til Sveits i 1953, til det femte verdens Rover-Moot, en leir med 3000 rovere fra 42 land, i Alpene, i Kandersteg. Mossingene dro avsted på lastebil, og vi var ni fra 5. Moss blandt ialt 22 representanter for hele Moss. Bilturen bragte oss rundt til ni vestauropiske land og både leiren og reisen var en minnerik opplevelse.

I 1955 dro vi for første gang til fjells vinterstid, på posetur. Med telt, reinskinnsunderlag og soveposer, samt toboggans (pulker) som vi selv trakk, gikk vi i påskeuken fra Finse til Rjukan. 5 mann fra 5. Moss fikk herved den første smak på posetur-livet, og flere slike ferder fulgte.

I 1956 dro vi, igjen fem rovere, fra Alvdal gjennom Rondane til Sel i Gulbrandsdalen, og besteg Storronden underveis. Teltlivet vinterstid var, lærte vi, en frisk form for friluftsliv, og med det rette utstyr fant vi teltliv på vidda i sneheimen meget tiltalende.

I 1957 hadde vi påskeleir i telt på Norefjeld, og i 1958 la 6 mann ut fra Sikkilsdalen på en rundtur gjennom Jotunheimen, via Glitterheim- og nesten til Glittering, hvor vi imidlertid ble tvunget til å snu p. g. a. tåke og vind like under toppen.

Sommeren 1959 dro tre mann på en finfin fottur, Vest-Jotunheimen på langs, fra Årdal ved Sognefjorden, gjennom villt terreng i Hørrungene og over

Sognefjell og Fortundalsbreen til Sotaset i Skjåk, der Varna krets hadde kretsleir, som vi hjalp til med å forberede.

I påsken 1960 deltok tre rovere fra 5. Moss på Forbundets første vinterleir, på Lifjell. Nå var det så mange av våre rovere som hadde fått erfaring i, og føling med hva vinterfriluftsliv var, at i årene fremover ble det ofte flere adskilte gjenger som dro på posetur. Fjellet var trukket inn i friluftslivet vinterstid for alvor.

Noe for seg selv var Arctic Rover Moot 1962 på Svalbard, verdens nordligste internasjonale speiderleir, arrangert av Norsk Speiderguttforbund, med 37 deltagere fra 5 land. Våre representanter var Fredrik Bolin (leirens leder) og Trond Harstad.

I påsken 1963 dro 7 mann fra 5. Moss, sammen med 2 engelske rovere, fra Hjerkinna på Dovre, sydover gjennom Rondane til Kvam.

Men - roverliv og roverlagsvirksomhet er ikke bare de store turer. I det små, på det jevne, skal arbeidet og resultatene kjennes. I bølger har det gått, opp og ned i skiftende tider, men ved et tilbakeblikk finner vi mange verdifulle trekk ved arbeidet som er gjennomført. Møter med foredrag, diskusjoner, bedriftsbesøk, innføring i samfunnsliv og i landets styre og stell. En gang holdt 5. Moss roverlag møte i formannskapssalen i Moss og "regjerete" byen for en kvell med stor-"politiske" diskusjoner.

Gutter som er opptatt som rovere i 5. Moss har på egen hånd vært med i rover- og speiderarbeidet på mange kanter av jorden. De har besøkt speidervenner i Australia og deltatt i tropper, roverlag og speiderarrangementer i England, USA og mange andre steder, ofte i forbindelse med reiser til sjøs, studieopphold etc. - ja, helt på Sydpolen har 5. Moss roverlag vært representert på uoffisielle møter med andre speidere.

Rovere har med jevne mellomrom tatt sin tørn som hjelpere i troppen - bl. a. med aspirantpatruljer og ved arrangement av ture og konkurranser- og for kretsen, ved arrangement av kretskonkuranser, pinse- og sommerleire etc.

I 1957 feiret også Moss 100-årsjubileet for Baden-Powells fødsel og speiderbevelsens 50-årsjubileum, og roverlaget var aktivt med i en rekke komiteer og arbeidsgrupper som stelte til Speidermesse, billøp, jubileums-møte etc.

Lagets rovere har enkelte sommere deltatt i Forbundets sjøspeiderleire på Tredalen i Hvaler. Sjøspeiding har også vært forsøkt i 5. Moss tropp og lag men med mindre hell. I 1950 anskaffet vi vår første båt, Livbåten "Resolutt", en av Norges første sjøspeiderbåter i NSF. Den var i et par år stadig på farten i Oslofjorden med 5. Moss' sjøspeidere, men sank etter et par år i en høststorm ved Værlebryggen.

På tross av at roverarbeidet i kretsen fra 1960 av og utover kanskje dabbet noe av, drev 5. Moss roverlag ganske aktivt. De andre lagene slet i større grad en 5. Moss med rekrutteringsvansker idet de som utgjorde roverlagene enten dro i militærtjeneste eller begynte på studier. Dette har selvsagt også skjedd hos oss, men aldri i en tid hvor det ikke har stått nye kandidater ferdig til å drive videre.

Ved årsskiftet 60/61 dro lagleder Fredrik Bolin til Gaza for et år, og Håkon Westby overtok laget, med Erik Nes og Jan Erik Blomgren som assistenter. Ved St. Georgshaiken 1961 ble 3 nye rovere opptatt. Canada preget også dette året rovernes virksomhet i stor grad. Selv om hytta var innviet høsten før var det fortsatt mye arbeid som var påkrevet. Utpå høsten flyttet Håkon Westby fra byen, og til Fredrik Bolin kom tilbake fra Gaza ble laget drevet av Erik Nes, Knut Hansen og Finn Saugestad.

I 62 var Bolin tilbake på plass som lagleder, og 2 ble opptatt som rovere på St. Georgshaiken. Kretsens sommerleir i Vidalen i Vassfaret var en av årets begivenheter, og 2 fra roverlaget ledet troppen under denne leiren. Samme sommer deltok som nevnt 2 fra laget i Arctic-Rover-Moot på Svalbard. Dette året dro også roverlaget på ineteressant tur til Fridtjof Nansens Polhøgda i Oslo.

I juni arrangerte Varna krets regionalt O-løp for rovere, og på slutten av året sto rovere fra laget i spissen for nok et vellykket R-ball.

I 1963 fikk 5. Moss Roverlag kretsens tillatelse til å sette istand et av rommene på Speiderhuset til roverhule. Dette var tidligere påbegynt som en fellesdugnad blandt alle lag, men arbeidet hadde gått i stå. Rommet ble innredet, og har siden virket som fast tilholdsted for rovernes møteaktivitet i kretsen.

Roverne deltok i Speidermesse på Blinken, og i mer eller mindre privat regi deltok flere av lagets rovere i fettur og posetur. På høsten markerte man 50-årsjubileet for speidersaken i Moss, hvortil et omfattende program med diverse demonstrasjoner var innlagt. Også her deltok laget aktivt i de forskjellige innslag. 18. oktober feiret laget sitt 15. års-jubileum, og i den anledning samlet roverne seg til et lite festmøte på Speiderhuset for å markere dagen.

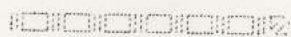
I 1964 flyttet Fredrik Bolin til Oslo, og på grunn av for mange gjøremål der måtte han frasi seg ledelsen av laget. Josef Vallner overtok derfor som lagleder. Viktigste begivenhet dette året var som for troppen også for laget: Landsleiren i Bodø. 6 mann fra roverlaget deltok.

I 1965 dro rovere fra 5. Moss på posetur over Hardangervidda i påsken. Det ble en fin tur, i tråd med alle de tidligere poseturer som laget i årenes løp har gjennomført. På høsten overtok Bengt Lie Hansen som fungerende lagleder, og Svein Manskow ble assistent. I den følgende tid var det meget god virksomhet i roverlaget, som da udelukkende bestod av jevnaldrende skolekamerater. På eget initiativ arrangerte laget flere fellesarrangementer for rangere og rovere, - deriblant håndballturnering i Idrettens Hus, - roverfemkamp på Canada, fellesmøter, bare for å nevne noen.

Denne virksomhet fortsatte i 1966, og roverne gjorde virkelig en fin innsats. På våre kom Finn Saugestad med i laget igjen, og overtok ledelsen.

Bengt Lie Hansen dro til USA på eftersommeren. Det ble arrangert rover-femkamp på Canada, hvor 5. Moss tok de tre første plassene, og likeledes en rovertturnering i håndball hvor hele kretsen deltok. Også her var to 5. Moss-lag i finalen. Diverse fellesmøter med røngerne ble også gjennomført dette året.

Og idag fortsetter arbeidet i roverlaget. Riktignok er det de færreste av lagets opptatte rovere som har anledning til å delta i de regelmessige rovermøtene. De aller fleste bor enten utenbys eller er opptatt med studier og utdanning, men likevelli har laget god kontakt med en rekke av sine medlemmer. Møte holdes hver 14. dag, gjerne med et foredrag, diskusjon eller et aktuelt emne på programmet. Men en gang i året samlet hele laget, eller ihvertfall de fleste. I forbindelse med St. Georgsdagen arrangerer laget hvert år sin tradisjonelle St. Georgshaik, - en tradisjon som er opprettholdt helt siden den spede begynnelse. Hertil kommer 5. Moss-rovere fra nær sagt alle himmelstrøk, for en natt i året "et fast sted på skauen oppe ved Vansjø" å kunne treffe gamle og unge lagsbrødre, og for på den måten å vise sin interesse og sin takknemlighet for 5. Moss Roverlag, som iløpet av disse snart 20 år har gitt en lang rekke rovere gode erfaringer og mange gode minner.



5. MOSS GRUPPE IDAG

5. Moss gruppe er idag en ganske tallrik forsamling, fordelt på ulveflokk, speidertropp og roverlag. Gruppen er reletivt godt dekket med ledere, men har fortsatt behov for lederhjelp, for øyeblikket kanskje spesielt i troppen. Dessuten er gruppen i den heldige stilling at den har et driftig foreldreråd, som står i god kontakt med lederne, ogsom bistår med råd og dåd når det er påkrevet. Idet hele tatt har kontakten med foreldrene vært et av gruppens primære mål i den tid den har drevet aktivt med speiding.

Gruppens ledelse er nylig omdannet. Gruppelederen gjennom de siste 12 år Thorleif Kristiansen, gikk av ved årsskiftet, og Helge Lundberg, speiderpappa med stor interesse for saken, overtok. Ulveflokkens ledes fortsatt av Ellen Anstensen som Akela, -et hverv hun har innehatt i tilsammen 12 år i gruppen. Troppsleder er Kåre Eliassen, speiderpappa som tidligere har hatt lang kontakt med gruppen, - mens roverlaget er overtatt av Finn Saugestad.

ULVEFLOKKEN

Akela : Ellen Anstensen
 Raksha: Aslaug Blomgren
 Baloo: Brita Haagensen
 Chil: Gertie Helly-Hansen
 Else Janne Kristiansen

Rødt kull:

1. mann : Eivind Lindquist
 Hjelper: Per Morthen Johannessen
 Terje Toverød
 Per Hallgren

Blått kull:

1. mann : Øivind Sjuls
 Hjelper: Bjørn Elvsås
 Bjørn Bakke
 Eivind Wessel-Jensen

TROPPE

Troppleder : Kåre Eliassen
 hjelper : Jan Erik Blomgren
 leder for
 aspiranter: Per Anstensen
 Aspiranter: Øivind Lundberg, Finn Erik Gundersen, Knut Alfred Berge,
 Einar Blomgren, Fredrik Thorne, Morten Nielsen, Per
 Birger Hektoen, Petter Kopperud, Morten Vågmo, Lars
 Bjerk, Carsten Aanby, Tore Andersen.

HEIRE

P.f. Olaf Fredrik Blomgren
 ass. Thore Sjuls
 Trond Gunnar Halvorsen
 Egil Holmsen

MÅKE

p.f. Vidar Eliassen
 ass. Harald Rosendahl
 Kjetil Hansen
 Bjørn Tore Pettersen
 Bjørn Vallner

RAVN

p.f. Jon Jodalen
 ass. Stein Haakon Thorp
 Leif Conrad Lorentzen
 Anders Johannessen
 Ole Tørklepp
 Terje Sjøbye
 Trond Svenning

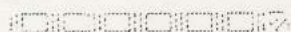
SPURVEHAUK

p.f. Ingar Kåss
 ass. Lars Torstein Tønsaker
 Ketil Wang-Hansen
 Harald Hallgren
 Karsten Arnt-Jensen

ROVERLAGET

Lagleder: Finn Saugestad
 lagass.: Nils-Thore Kristiansen
 Vidar Østbye

Laget har tilsammen 71 opptatte rovere. Ca. 15 rovere og aspiranter møter nu aktivt på lagsmøtene, og en del av aspirantene står nu foran opptagelse på St. Georgshaiken.

LEDERE I 5. MOSS

Det snakkes så ofte om ledermangel i speiderarbeidet. Går man tilbake i gruppens historie finner man riktignok at enkelte ledere har gjort aktiv tjeneste i forskjellige ledd år etter år. Men listene viser likevæll at det er et anseelig antall gamle 5. Mossinger som iløpet av sin speidertid har vært aktive ledere, og på den måten hjulpet gruppen frem til det den har vært og er idag. En fullstendig oversikt over alle de som i de siste 25 år har vært ledere i 5. Moss har det nesten vært umulig å utarbeide. Listen nedenfor omfatter imidlertid de aller fleste, og iallfall de som det nu har vært mulig å oppspore. Det skal bemerkes at i tiden 25. august 1941 - 1. februar 1947 besto gruppen bare av et ledd, troppen, hvis ledere derfor nedenfor er regnet også som gruppeledere i dette tidsrom.

Arbeidet i 5. Moss ble offisielt innstilt fra 11. september 1941 til 8. mai 1945.

GRUPPELEDERE:

Erik Dahle	1941 - 1945
Eilif Wendel	1945 - 1947
Randolf Wiig	1947 - 1947
Erik Dahle	1947 - 1951
Torgeir Gillebo	1951 - 1953
Leif O. Merlie	1953 - 1955
Th. Kristiansen	1955 - 1966
Helge Lundberg	1966 -

TROPPSLEDERE

Erik Dahle	1941 - 1945
Rolf Krogs vold	1945 - 1945
Eilif Wendel	1945 - 1947
Randolf Wiig	1947 - 1947
Erik Dahle	1947 - 1948
Leif C. Merlie	1948 - 1955
Per Anstensen	1955 - 1956
Josef Vallner	1956 - 1961
Per Anstensen	1961 - 1964
Finn Saugestad	1964 - 1965
Per Anstensen	1965 - 1966
Kåre Eliassen	1966 -

Som troppsassistenter har bl. a. følgende fungert:

Rolf Krogs vold, Egil Rusten, Arvid Ås, Eilif Wendel, Ivar Riseng, Erik Nordby, Leif C. Merlie, Per Brynildsrud, Per Anstensen, Oddvar Eng, Leif Duenes, Arne Røtzer, Josef Vallner, Georg Wawrzyniak, Finn Saugestad, Trond Harstad, Vidar Østbye, Vidar Havlvorsen, Nils Thore Kristiansen, Jon Bakke og Jan Blomgren.

FLOKKLEDERE

Marianne Willenstrand	1947 - 1947
Sigrun Mostad	1947 - 1948
Erik Dahle	1948 - 1948
Inger Eriksen	1948 - 1950
Erik Dahle	1950 - 1951
Marit C. Andersen	1951 - 1955

Ellen Anstensen	1955 - 1963
Sigrid Jønsson	1963 - 1964
Ellen Anstensen	1964 -

Som flokkassistenter har bl. a. fungert:

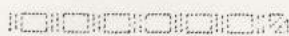
Randolf Wiig, Gerd Lauritzen, Inger Eriksen, Turid Davidsen, Per Anstensen, Gerd Anstensen, Karin Elvestad, Lillian Finseth, Ellen Nordengen (anstensen), Unni Hoel, Gerd Jacobsen, Anne Lise Pehrson, Berit Aaspang, Lasen Bisgaard, Inger Sveli, Bodil Jensen, Aslaug Blomgren, Britta Haagensen, Vibeke Helly-Hansen og Else Janne Kristiansen.

LAGLEDERE

Erik Dahle	1948 - 1951
Torgeir Gillebo	1951 - 1951
Christopher Magnus	1951 - 1953
Fredrik Th. Bolin	1953 - 1961
Håkon Westby	1961 - 1962
Fredrik Th. Bolin	1962 - 1964
Josef Vallner	1964 - 1965
Bengt Hansen (fung.)	1965 - 1966
Finn Saugestad	1966 -

Som lagassistenter har bl. a. fungert:

Arvid Ås, Fr. Th. Bolin, Per Anstensen, Håkon Westby, Jan Blomgren, Erik Nes, Finn Saugestad, Josef Vallner, Knut Lie Hansen, Nils Thore Kristiansen, og Vidar Østbye.



Slik har hundreder av gutter i 5. Moss gjennom tidene sunget til hyttas pris, i takknemlighet for hva Canada har betydd for 5. Moss og det praktiske speiderarbeide. Selv om hytta opprinnelig var usedvanlig lite luksuriøs var den flittig benyttet, og det fortelles med krav på pålitelighet at 17 speidere en gang overnattet i den på samme tid, til tross for at det var fire køyer i hytta og ellers snaut med gulvplass.

Men gruppen økte, behovet for mer plass økte, og med det også planene for en ny hytte. Allerede i 1945 begynte man å lukte på ideen om utbygging, og en henvendelse til Rygge kommune med spørsmål om eventuell tilladelse til utbygging på tomten ga velvillig og positivt resultat. Både før og etter har 5. Moss hatt det aller beste samarbeide med Rygge kommune, og i alle år møtt stor forståelse.

Tidligere hadde man i 5. Moss vurdert et forslag om å bygge på den gamle Canada, men dette ble forkastet allerede i 1953. I de påfølgende år drøftet men både i grupperåd og foreldreråd hvordan saken best kunne løses, 5. mai 1957 besluttet grupperådet at man skulle skaffe ny hytte på Canada, og så gikk det slag i slag, etter at beslutningen ble hilst med glede i samtlige av gruppens ledd. 15. mai dro man på befarings til S. Brønnerød gård i Vaaler, hvor man var kommet under vær med at en hytte var til salgs for neddriving. 30. mai vedtok foreldrerådet å kjøpe den, og 19. juni ble hytta kjøpt for kr. 1,000,-. Det var en laftet tømmerstue, omkring 100 år gammel, men med bra kvalitet på tømmeret. Bare et par stokker nederst var modne for utskifting.

14. september var første rivedugnad, - en dag som skulle danne innledningen til 3 år, 2 måneder og 12 dagers intenst dugnadsarbeide for å få reist hytta på Canada. Man var avhengig av oppslutning av såvel speidere og rovere som ledere og foreldre, og ingen av kategoriene skuffet da heller i det lange løp. Mye slit og svette ligger gjemt i Canadas murer og vegger, - dog langt fra så mye at det på noen slags måte kunne overveie den glede 5. mossingene

24.
følte over å skulle få seg en skikkelig hytte. Materialene ble fraktet fra Brønnerød til vanns, - "Lørja te'n Nesengen" ble lånt til formålet, og båret opp fra Grevlingbukta.

En del milepeler bør nevnes i forbindelse med hyttas oppføring. 15. mars 1958 var rivingen fullført, og det var satt igang andelstegning til finansiering av bygget. 11. september var materialene på Canada, og 19. april 1959 tok gravingen til. 31. mai var støpingen ferdig, og oppliftingen begynte 30. aug. 13. september var taket på, og det ble holdt kranselag. 16. januar 1960 var pipen ferdig, og ovnen ble tendt etter at Per Anstensen i stor spenning hadde tendt seg en Plaza og blåste røk i pipen for å se om den trakk skikkelig. 12 -13. mars var første overnatting i hytta, og 1. mai ble tilbygget påbegynt. Utover sommeren og høsten fortsatte man med innvendige arbeider, - hytta ble kledd, malt, og innredningen ble gjort ferdig. Så samlet man seg til en siste innsjutt, og den 27. november 1960 ble endelig den nye hytta innviet med stor stas.

Tegninger til hytta sto arkitekt Saugestad for, mens speiderne selv var hoved-entreprenører. Byggekomiteens formann var tannlege Moe-Olsen, og komiteen besto ellers av Finn Saugestad jr., Knut Blomgren, Th. Kristiansen, Per Anstensen og Fredrik Bolin. Ludvig Aall Rosendahl var foreldrerådets formann. Hyttengjøkkelen ble overrakt Th. Kristiansen, som i sin tur ga den til hyttebasen, Håkon Westby. En rekke prominente gjester var foruten speidere og foreldre tilstede, og det falt mange lovord om hytta.

Moe-Olsen, Eliassen, Saugestad, Blomgren og Rosendahl ble overrakt en minnegave hver for innsatsen i forbindelse med hyttas oppføring. Uten for-kei- nelse for noen av de andre ble imidlertid Kåre Eliassen spesielt frem- hevet. Hans innsatsvilje og arbeidsinnsats gjennom hele byggeperioden sto som et eksempel og en inspirasjon for alle de andre, og for dette ble han av kretslederen, Kaare Jønsson, til alles oppriktige begeistring overrakt Norsk speidergutt-Forbunds røde hederslilje. Det vanket ellers mange taler og

gratulasjoner med Canada, som i årene etter var og fortsatt er et paradis for 5. mossingene, og en ekte spore for speiderne til å gå inn for aktivt friluftsliv.

Ca. 5000 arbeidstimer gikk med til byggingen av Canada, og 7,500 kroner var alt gruppen hadde i samlet utlegg i rede penger. Av disse ble kr. 3,100 skaffet tilveie av speiderne selv gjennom utlodninger, diverse aksjoner o.l. kr. 3,050 ble skaffet ved rentefritt lån iform av andelstegning hos speiderforeldrene, og kr. 1,500 ble lånt i bank.

Idag er hytta gjeldfri og har en takstverdi på kr. 25,000,



EFTERORD

Denne kortfattede oversikt ptetenderer ikke å være noen fyldestgjørende beretning om alt som er skjedd i 5. Moss Gruppe siden gruppens første ledd - speidertrøppen - ble startet for 25 år siden.

Vi har forsøkt å oppsummere noen sentrale begivenheter i den tid som er gått, og kastet et blikk tilbake på noe av alt det som har betydd meget for de mange hundre gutter som i disse årene har vært med i 5. Moss.

Et 25-års jubileum er ingen stor anledning, men en milepæl som man gjerne stopper opp ved et øyeblikk. Det viktigste er at arbeidet drives best mulig idag, med blikket mer mot fremtiden enn mot de år som svandt.

Det er med stor takknemlighet vi "gamle" i flokk, tropp og lag ser tilbake på hva speidersaken har gitt oss, gjennom arbeidet i og med 5. Moss.

Mange har nedlagt et stort arbeide, tusentall av frivillige "arbeidstimer" for å holde vårt lille ledd i den store speiderbevegelsen igang. Tålmodig og trofast mot 5. Moss og mot speidersaken har lederne gjort sitt beste for at flest mulig gutter skulle få mest mulig utav speidertiden i 5. Moss.

I den lange rekken av navn på ledere i gruppen gjennom 25 år, er det to hvis innsats på flere måter rager opp, og som fortjener å nevnes med en spesiell erkjentlighet og takk her tilslutt - uten forkleinelse for andre.

Vi tenker på troppens og gruppens grunnlegger, Erik Dahle, drivende kraft bak hele 5. Moss i det meste av tiden fra 1941 til 1951, og Thorleif Kristiansen, som både som forelderådsformann og senere gruppeleder i over 10 år (1955 - 1966) har nedlagt et imponerende arbeide for 5. Moss og alle dens medlemmer - ikke minst i arbeidet med vår nye hytte på "Canada".

Så ønsker vi hverandre hell og lykke på speiderveien i årene fremover.

F.S. - Fr.B.

